

Omsetting 3

Teksten nedanfor er frå *Aschehougs norgeshistorie*, bd. 3: *Under kirke og kongemakt 1130–1350*, av Knut Helle. Set om teksten til nynorsk.

Kirkelige institusjoner eide flere av de norske havskipene i den senere delen av høymiddelalderen. Kronen hadde enkelte, og verdslige stormenn rådde over noen. Eierne av de aller fleste norske skipene som seilte på Øst-England først på 1300-tallet, er likevel ukjente. Men enkelte tilhørte tydeligvis de norske kjøpmennene som førte varer på dem, og dette var trolig tilfellet med flere. Landsloven forutsetter at skip kunne være i sameie, og slikt partsrederi forekom trolig i en viss utstrekning. Dette gjorde det mulig for både bymenn og bønder i kystområdene å skaffe seg frakteskip. De minste lasteskipene var de såkalte «byrdingene» i kystfart; de hadde trolig mye felles med råseiljaktene fra nyere tid.

Kronen, kirkelige institusjoner og stormenn drev ikke bare aktiv handel på egne skip. De kunne også leie sine havgående skip ut til profesjonelle skippere og kjøpmenn. Kjøpmenn som ikke selv eide i skip, kunne leie skipsrom til varene sine og følge med som mannskap. Folk kunne slå seg sammen i «felag» og på den måten dekke utgiftene til både varer og skipsleie. Handelsfellene kunne alle følge med på ferden; i andre tilfelle satt noen hjemme og overlot arbeidet til andre. Fortjenesten ble delt i forhold til innsatsen av kapital og arbeid.

Det skinner likevel gjennom i beretningene om bergenshandelen på slutten av 1100-tallet at det allerede da var utenlandske skip og kjøpmenn som fraktet det meste av varene over havet til og fra stapelbyen ved Vågen. Blant dem gjorde engelskmenn og tyskere mest av seg. Om vi skal dømme etter kong Sverres handelspolitiske tale i Bergen i 1186, var engelskmennene særlig vel innarbeidet i bergensfarten, og de fortsatte også senere å seile på byen.